

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başvuru Numarası : 2014/14310

Karar Tarihi : 12/3/2015

Başkan : Alparslan ALTAN
Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Recep KÖMÜRCÜ
Engin YILDIRIM
Celal Mümtaz AKINCI

Raportör : Hüseyin TURAN

Başvurucu : Diyadin SERT

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, hakkında yürütülen ceza yargılaması nedeniyle Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 102. maddesinde öngörülen azami tutukluluk süresini doldurmasına rağmen tahliye edilmediğini ileri sürerek Anayasa'nın 19. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 27/8/2014 tarihinde Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığı vasıtasıyla yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde Komisyona sunulmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. İkinci Bölüm Birinci Komisyonunca, 30/12/2014 tarihinde başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu, Silifke Sulh Ceza Mahkemesinin 15/12/2008 tarih ve 2008/769 Değişik İş sayılı kararı ile tutuklanmıştır.

6. Bakırköy Cumhuriyet Başsavcılığının, 10/1/2008 tarih ve E.2008/1504 sayılı iddianamesi ile başvurucu hakkında kamu davası açılmış ve yargılama sonucunda Bakırköy 12. Ağır Ceza Mahkemesinin 10/3/2011 tarih ve E.2008/47, K.2011/75 sayılı kararı ile başvuruçunun kasten adam öldürme suçundan 20 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına ve tutukluluk halinin devamına karar verilmiştir.

7. Temyiz incelemesi neticesinde Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 28/2/2012 tarih ve E.2011/8175, K.2012/1198 sayılı kararı ile başvuru hakkındaki mahkumiyet hükmünün bozulmasına karar verilmiştir.

8. Bozma sonrası yargılama sonucunda Bakırköy 12. Ağır Ceza Mahkemesinin 15/2/2013 tarih ve E.2012/136, K.2013/28 sayılı kararı ile başvuru hakkındaki mahkumiyet hükmünün bozulmasına karar verilmiştir.

9. Temyiz incelemesi neticesinde Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 4/6/2014 tarih ve E.2014/1478, K.2014/3383 sayılı kararı ile başvuru hakkındaki mahkumiyet hükmünün bozulmasına karar verilmiştir.

10. Bakırköy 12. Ağır Ceza Mahkemesinin 2014/233 Esas sayılı dosyasında 9/7/2014 tarihinde bozma üzerine temyiz incelemesi yapılan başvurucunun “ dosyadaki kanıt durumuna göre kuvvetli suç şüphesinin varlığı, atılı suç niteliği ve uygulanması istenen yasa maddelerinde öngörülen ceza miktarına göre kaçma şüphelerinin varlığı ve CMK'nın 100/3-a maddesinde belirtilen tutuklama nedeninin varlığı ve CMK'nın 102/2 maddede belirtilen sürenin dolmadığı gözetilerek, adli kontrolün yeterli olmayacağı da dikkate alınarak” tutukluluk halinin itiraz yolu açık olmak üzere devamına karar verilmiştir.

11. Başvurucunun tutukluluğun devamına ilişkin itirazı, Bakırköy 13. Ağır Ceza Mahkemesinin 22/7/2014 tarih ve 2014/752 Değişik İş sayılı kararı ile reddedilmiştir.

12. Başvurucuya söz konusu karar 8/8/2014 tarihinde tebliğ edilmiştir.

13. Başvurucu, 27/8/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

14. Başvurucu hakkında, Bakırköy 12. Ağır Ceza Mahkemesinin 30/9/2014 tarih ve E.2014/233, K.2014/288 sayılı kararı ile başvuru hakkındaki mahkumiyet hükmünün bozulmasına karar verilmiştir.

15. Başvurucu, 1/10/2014 tarihinde hakkında verilen kararı temyiz etmiştir.

B. İlgili Hukuk

16. 26/9/2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 81. ve 29. maddeleri.

17. 12/1/2011 tarih ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 11/4/2013 tarih ve 6459 sayılı Kanun'la değişik 334., 336. ve 339. maddeleri

18. 4/12/2004 tarih ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesi şöyledir:

(1) Kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren olguların ve bir tutuklama nedeninin bulunması halinde, şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilebilir. İşin önemi, verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile ölçülü olmaması halinde, tutuklama kararı verilemez.

(2) Aşağıdaki hallerde bir tutuklama nedeni var sayılabilir:

a) Şüpheli veya sanığın kaçması, saklanması veya kaçacağı şüphesini uyandıran somut olgular varsa.

b) Şüpheli veya sanığın davranışları;

1. Delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme,

2. Tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılması girişiminde bulunma,

Hususlarında kuvvetli şüphe oluşturuyorsa.

(3) *Aşağıdaki suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde, tutuklama nedeni var sayılabilir:*

a) 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;

...

2. Kasten öldürme (madde 81, 82, 83),

...

(4) (Değişik: 2/7/2012-6352/96 md.) *Sadece adli para cezasını gerektiren veya hapis cezasının üst sınırı iki yıldan fazla olmayan suçlarda tutuklama kararı verilemez."*

19. Aynı Kanun'un 102. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde, tutukluluk süresi en çok iki yıldır. Bu süre, zorunlu hallerde, gerekçesi gösterilerek uzatılabilir; uzatma süresi toplam üç yılı geçemez."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

20. Mahkemenin 12/3/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvuruçunun 27/8/2014 tarih ve 2014/14310 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvuruçunun İddiaları

21. Başvuruçunun, 15/12/2008 tarihinde tutuklandığını, 28/2/2012 tarihinde ceza aldığını, kararı temyiz ettiğini ve kararın bozulduğunu, davasının halen devam ettiğini, tutukluluk süresinin 5 yılı aştığını, 5 yıl 9 ay olduğunu belirterek Anayasa'nın 19. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmiş, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 102. maddesi gereğince tahliye edilmesini ve hakkında maddi ve manevi tazminata karar verilmesini istemiş, ayrıca adli yardım talebinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

22. Başvuruçunun, tutukluluğunun uzun sürmesi nedeniyle Ceza Muhakemesi Kanun'un 102. maddesi gereğince tutukluluğunun sonlandırılmasını istemiş, bu nedenle başvuruçunun iddiası kanuni tutukluluk süresinin aşılmış ve aşılmadığı kapsamında değerlendirilmiştir.

1. Adli Yardım Talebi Yönünden

23. Anayasa Mahkemesinin 17/9/2013 tarih ve B. No: 2012/1181 sayılı kararında belirtilen adli yardım talebinin değerlendirilmesine ilişkin ilkeler temelinde somut olayda, hükümlü olarak ceza infaz kurumunda bulunan başvuruçunun, sosyal güvenlik kapsamında bir geliri, adına kayıtlı taşıtı veya taşınmaz malı olmadığı, geçimini önemli ölçüde zor duruma düşürmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu sunduğu belgelerden anlaşılmaktadır. Dolayısıyla açıkça dayanaktan yoksun olmayan başvuruçunun adli yardım talebinin kabulü gerekir.

2. Kabul Edilebilirlik Yönünden

24. Başvurucu, uzun tutukluluk süresinin sonlandırılmaması nedeniyle haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

25. Başvurucunun kanuni tutukluluk süresinin aşıldığına ilişkin şikâyetinin Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası açısından değerlendirilmesi gerekir.

26. Anayasa'nın 19. maddesinin ilgili fıkrası şöyledir:

"Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.

...

Suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler, ancak kaçmalarını, delillerin yok edilmesini veya değiştirilmesini önlemek maksadıyla veya bunlar gibi tutuklamayı zorunlu kılan ve kanunda gösterilen diğer hallerde hâkim kararıyla tutuklanabilir. Hâkim kararı olmadan yakalama, ancak suçüstü halinde veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde yapılabilir; bunun şartlarını kanun gösterir.

..."

27. Anayasa'nın 19. maddesinde özgürlük ve güvenlik hakkı güvence altına alınmış ve hiçbir bireyin özgürlüğünden keyfi bir biçimde yoksun bırakılamayacağı belirtilmiştir. 19. maddenin birinci fıkrasında herkesin kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına sahip olduğu, ikinci ve üçüncü fıkralarında ise bireylerin bu haktan şekil ve şartları kanunda gösterilen bazı istisnai durumlarda mahrum edilebileceği kuralı yer almaktadır.

28. Buna göre, kişinin özgürlük ve güvenlik hakkının kısıtlanması ancak Anayasa'nın 19. maddesi kapsamında belirlenen durumlardan birinin varlığı halinde söz konusu olabilir. Bir bireyin özgürlük ve güvenlik hakkının kısıtlanacağı durumlar sınırlı olarak sayılmıştır. Bu çerçevede 19. maddenin üçüncü fıkrasına göre suçluluğu hakkında kuvvetli belirti bulunan kişiler ancak kaçmalarını, delillerin yok edilmesini ve değiştirilmesini önlemek maksadıyla hâkim kararıyla tutuklanabilir. Tutuklamanın kanunda öngörülen şekil ve şartlara uygun olması gerekir.

29. 5271 sayılı Kanun'un 102. maddesinin (2) numaralı fıkrasında ağır ceza mahkemesinin görevine giren işlerde tutukluluk süresinin en çok iki yıl olduğu ve bu sürenin zorunlu hallerde gerekçesi gösterilerek uzatılabileceği ancak uzatma süresinin toplam üç yılı geçemeyeceği belirtilmiş olup, madde metninde uzatma süreleri dâhil toplam tutukluluk süresinin azami 5 yıl olabileceği öngörülmektedir (bkz: Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 12/4/2011 tarih ve E.2011/1-51, K.2011/42 sayılı kararı).

30. Bu sürenin hesabında ilk derece mahkemesi önünde yargılama aşamasında geçen sürelerin dikkate alınması gerekir. Zira kişi yargılanmakta olduğu davada ilk derece mahkemesi kararıyla mahkûm edilmişse, bu kişinin hukuki durumu "bir suç isnadına bağlı olarak tutuklu" olma kapsamından çıkmakta ve tutmanın nedeni ilk derece mahkemesince verilen hükme bağlı tutma haline dönüşmektedir. Nitekim AİHM, mahkûmiyet kararı sonrası tutulma halini tutukluluk olarak nitelendirmemekte ve temyiz aşamasında geçen süreyi tutukluluk süresinin hesabında dikkate almamaktadır Aynı yaklaşım Yargıtay Ceza Genel Kurulunca da benimsenmiş ve temyizde geçen sürenin tutukluluk süresine dâhil edilmeyeceğine hükmedilmiştir. (B. No: 2012/338, 2/7/2013, § 41)

31. Somut olayda başvuru 15/12/2008 tarihinde tutuklanmış ve hakkında ilk derece mahkemesince 10/3/2011 tarihinde mahkûmiyet kararı verilmiştir. Bu karar Yargıtay

1. Ceza Dairesi tarafından 28/2/2012 tarihinde bozulmuştur. Bozma sonrası yapılan yargılama neticesinde İlk Derece Mahkemesi 15/2/2013 tarihinde yeniden mahkumiyete hükmetmiş ve bu karar başvuru tarafından temyiz edilmiştir. Bu karar Yargıtay 1. Ceza Dairesi tarafından 4/6/2014 tarihinde bozulmuştur. Başvuru hakkında yapılan yargılama neticesinde İlk Derece Mahkemesi 30/9/2014 tarihinde yeniden mahkumiyete hükmetmiş ve tutukluluğun devamına karar vermiş, verilen bu karar başvuru tarafından temyiz edilmiştir. Buna göre temyiz aşamasında geçen süreler hariç İlk Derece Mahkemesi önünde yürütülen yargılamada geçen toplam tutukluluk süresi yaklaşık 3 yıl 6 aydır.

32. Buna göre başvurunun toplam tutukluluk süresinin Ceza Muhakemesi Kanun'unun 102. maddesinde öngörülen azami tutukluluk süresini aşmadığı anlaşıldığından başvurunun "*açıkça dayanaktan yoksun olması*" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

1. Başvurucunun yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olması ve talebinin açıkça dayanaktan yoksun olmaması nedeniyle adli yardım talebinin KABULÜNE,

2. Başvurucunun, "*Kanunda öngörülen azami tutukluluk süresinin aşıldığı*" iddiasının "*açıkça dayanaktan yoksun olması*" nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Başvurucunun başvuru harcını ödemekten muaf tutulmasına,

12/3/2015 tarihinde **OY BİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Alparslan ALTAN

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Celal Mümtaz AKINCI